

**ADİYAMAN FİLMARMONİ ORKESTRASININ SANAT
FAALİYETLERİNİN KENT İNSANININ YAŞAMINA OLAN
ETKİSİ**

**The Effect of Art Activities of Adiyaman Philharmonic Orchestra
on Urban Life**

DOI NO: 10.36442/AMADER.20191055036

**Şehrinaz GÜNDÜZ¹
Özgür OĞUZ²**

Özet

Bu araştırmada, Adiyaman'da kurulan ilk filarmoni orkestrası ile icra edilen sanat faaliyetlerinin kentin müzik kültürü ve şehir halkı üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Araştırma kapsamında, Adiyaman'da konser etkinliklerine katılan belirli sayıda kişi ile sınırlı tutularak, Adiyaman Filarmoni Orkestrası'nın (AFO) konser ve etkinlik faaliyetlerinin genel olarak şehir halkı üzerindeki kültürel etkisi değerlendirilmeye çalışıldı. Adiyaman'da konserlere katılan sınırlı sayıdaki ailelere ve öğrencilere 10 sorudan oluşan bir anket uygulanmış, elde edilen veriler çapraz sorgulama tekniği ile irdelenmiş ve cevaplar arasındaki ilişkilendirmeler yapılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda, orkestranın konser etkinlik faaliyetlerinin kent yaşamı içinde şehir için çok önemli bir yere sahip olduğu belirlenmiştir. Anket çalışmasına katılanlara göre, çocuklar için yapılan sanat faaliyetlerinin olumlu olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılar, Filarmoni Orkestrası'nın kentte icra ettiği sanat faaliyetlerinin kültür ve sanat hayatının yanı sıra, Adiyaman'da ekonomik anlamda da pozitif katkı ve etki sağladığı kanaatinde. Etkinlik kapsamında oluşturulan konser repertuarında Türk ve yerel bestecilerin eserlerine daha fazla yer verilmesi yönündedir. Ayrıca Adiyaman'da ilk filarmoni orkestrası sanat faaliyetlerinin kent insanı üzerinde farklı alanlarda pozitif etki oluşturduğu ve konunun geliştirmesinde ve iyileştirilmesinde halkın daha fazla beklenti içinde olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Adiyaman, Kent, Sanat, Filarmoni, Orkestra.

Abstract

In this study, the effects of the art activities of the first philharmonic orchestra in Adiyaman, which is one of the provinces of the Southeastern Anatolia Region of our country, were investigated. A limited number of

---

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İskenderun Teknik Üniversitesi, Mustafa Yazıcı Devlet Konservatuarı, sehrinaz.gunduz@iste.edu.tr

² Müz. Öğr., Adiyaman Güzel Sanatlar Lisesi, ozgur_oguz78@hotmail.com

*Bu makale 25-27.04.2019 tarihleri arasında Kütahya'da düzenlenen "İnsan Yaşamında Müzik" konulu X. Hisarlı Ahmet Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

surveys were conducted in Adiyaman with survey questions prepared to determine these effects. In this study, the obtained data were analyzed by cross-query technique and the correlations were obtained. As a result of this study, it was determined that the people living in the region cared about the concert activities of the orchestra. Participants of the survey found that children's art activities were positive. The participants thought that the art activities carried out by the Philharmonic orchestra in the city provided a positive contribution and influence in Adiyaman. In the concert repertoire created within the scope of the event, the works of Turkish and local composers were to be included. In addition, it was determined that the first philharmonic orchestra art activities in Adiyaman had a positive effect on the urban people in different areas and the expectations of the public in the development and improvement of this issue.

Keywords: Adiyaman, City, Art, Philharmoni, Orchestra.

GİRİŞ

İnsanoğlunun bir bütün içinde yer aldığı her şey kültürdür. Soyut bir terim olan kültürün en önemli bileşen olgularından biri olan müzik, özellikle araştırmacılar için önemli ipuçlarını içinde barındırmaktadır.

“Kültür; bir halkın ya da bir toplumun maddi ve manevi alanlarda oluşturduğu ürünlerin tümü; yiyecek, giyecek, barınak, koranak gibi temel ihtiyaçların elde edilmesi için kullanılan her türlü araç- gereç, uygulanan teknik; fikirler, bilgiler, inançlar; geleneksel, dinsel, toplumsal, politik düzen ve kurumlar; düşünce, duygu, tutum tüm davranış biçimleri; yaşama tarzıdır” (Karkın ve Karaburun, 2012: 104).

Toplumsal bir varlık olan insanoğlu, sosyal çevresi ile etkili iletişim için sözcüklere, ses aracılığı ile duygu ve düşüncelere farklı anlamlar yüklenmesiyle müziğin temel yapısını oluşturmuştur. Tüm bu anlamların diğerleriyle paylaşılmaya başladığı anda müzik toplumsallaşmaktadır. Müzik, herhangi bir anda bir eğlence aracı olmaktan öte, toplumların özelliklerini yansıtan, bu özelliğiyle de pek çok türünü içinde yaşatan bir sanat dalı olmuştur.

“Her kültürün/topluluğun içyapısını anlatan ve bireyler arasında duygusal bütünleşme sağlayan müziği vardır. Örnekler sıralanamayacak kadar çoktur. Bunlardan bazıları, yeşil pop, Tasavvuf, Anadolu pop, club, rock&roll, heavy metal, punk, blues, kanto, tango, caz, disko v.s.” (Kaplan, 2005: 81).

Toplumsal kültürün oluşması kadar kültürler arası iletişimin artmasında da müzik, önemli yere sahip olan bir sanat dalıdır. Farklı tür müzikleri toplumun beğenisine sunmak sosyal ve kültürel yaşam üzerinde önemli etkilere sahiptir. Bu yüzden kentlerde düzenli olarak konserler veren ve farklı tür müziklere de yer veren orkestraların varlığı kentin kültürel ve sosyal yaşamı üzerinde önemli etkilere neden olur. Bu konserlere katılım sağlayan ve takip eden kent insanının orkestra ve konserler hakkındaki düşüncelerini belirlemek, özellikle kültürel faaliyetlerin yeterli olmadığı bir kentte daha da önemlidir. İşte bu çerçevede kent orkestraları, çoksesli klasik Batı müziği eserlerini yorumlayan ve belirli aralıklarla konser etkinlikleri planlayan ve düzenleyen, kentlerin kültürel yaşamlarında önemli bir yer tutan nitelikli müzik kurumlarıdır (Özkapı, 2010: 23).

Özellikle kültürel açıdan gelişime açık kentlerde kent orkestralarının varlığı kent kültürüne önemli katkılar yapacaktır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batısında yer alan Adıyaman sanatsal ve kültürel olarak gelişmekte olan bir ildir. Bu gelişimi desteklemek üzere, Adıyaman kentinin kültürel gelişim sürecinde önemli bestecilerin ve sanatçıların da katılım sağladığı bir kent orkestrasının varlığının kent kültürünü zenginleştirmek için önemli bir rol oynayabileceği düşünülmektedir.

Adıyaman Tarihi

Doğusunda Diyarbakır, batısında Kahramanmaraş, güneyinde Şanlıurfa ve Gaziantep, kuzeyinde Malatya illerinin bulunduğu bir konuma sahip olan Adıyaman ilinin Tarihi M.Ö. 40.000 yıllarına kadar uzanmaktadır. Yapılan Arkeolojik kazı çalışmaları sonucu geçmişten günümüze kadar geçen dönem içinde Hitit, Frig, Asur, Pers, Makedon, Kommagene, Roma, Emevi, Abbasi, Hamdani, Bizans, Memlük, Anadolu Selçukluları ve Osmanlı İmparatorluğu medeniyetleri Adıyaman kentinde yaşamış oldukları tespit edilmiştir (Adıyaman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2005: 3; Akt. Karkin, ve Doğan, 2016: 426).

Tarih boyunca doğudan, batıdan her yerden birçok medeniyetlere ev sahipliği yapmış ve kentin her yeri tarihi eserlere ev sahipliği yapan büyüklü bir şehirdir. Ayrıca Nemrut Dağında bulunan "Tanrı Kafaları" yine Adıyaman kent sınırları içerisinde bulunmaktadır.

“Bu yapılan Arkeolojik kazı çalışmalarında eski uygarlıklara ait birçok ilkel müzik çalgılarına rastlanmıştır. Birçok vürmalı ve üflemeli çalgılar çeşidi buna örnek verilebilir. Bu araştırma kent müzesinde sergilenmektedir. Yapılan tüm tarihsel çalışmalar sonucunda Eski çağlarda Adıyaman kenti ve çevresinde yaşamış toplumların da kendilerine ait bir müzik kültürü oluşturduğu anlaşılmaktadır (Doğan, 2004: 163).

Adıyaman, pek çok kültüre merkezlik etmiş olan bir kültür ve turizm kentidir. İlin coğrafi özellikleri ve iklimsel faktörleri birçok yönünden zengin bir olduğunu göstermektedir.

Adıyaman Müzik Yaşamı

Adıyaman müzik kültürü içerisinde tarihten günümüze kadar sözlü olarak aktarılan “Harfane geceleri” geleneği de devam etmektedir.

“Harfane, diğer bölgelerde yapılan müzikli toplantılar ile aynı işleve sahiptir. Osmanlı döneminde kurulmuş olan “Ahilik” teşkilatının üyeleri olan esnafların, hafta sonlarında toplanarak yorgunluk ve stres atmak amacıyla düzenlemiş oldukları toplantılardır” (Eroğlu, 2017: 523).

Geleneksel halk müziği unsurlarının bulunduğu Harfane geceleri zamanla halk arasında da yaygınlaşmıştır. Bu gecelerde günün önemli konuları ile ilgili sohbetler yapılmak ile birlikte şarkılar, türküler, mâniler ve gazeller söylenmekte ve yöreye özgü çeşitli halk oyunları oynanmaktadır. Adıyaman tarihinde icra edilen tekke ve tasavvuf müziği bugünde görülmektedir. Tekkelerde okunan bu ilahi ve gazellerin eşlik çalgısı çoğunlukla bendir(Helile-Elbane), def, ve kudüm olmuştur (Eroğlu, 2017: 523).

Köklü medeniyetlerin kendilerine ait müzik özelliklerini yüzyıllar boyunca bu kente aktarmış olmaları, yapılan alan araştırmaları sonucunda ortaya çıkmaktadır (Karkın ve Doğan, 2016: 22).

Orkestra ve Filarmoni Orkestraları

“Orchesis kelimesinden gelen orkestra ismi birçok çalgının bir araya gelerek oluşan topluluğa verilen addır. Yunanca bir terim olan orkestra Yunan tiyatrosunda sahne (skene) ile seyircilerin oturduğu

amfiteatr (koilon) arasında “orchesis” trajedideki koroya eşlik edecek müzisyenlere ait bir yerdir” (Türkmen, 2006: 382). Gazimihal’de orkestra terimi hakkında şu bilgileri vermektedir: “dans etmek anlamına Yunanca “orkheomai” fillinden. Tiyatrolarda sahne ile halkın oturduğu kısım arasındaki yere eski Yunanlılar “orkestra” derlerdi. Dansçılar işte orada kendi hareketlerini gösterirlerdi. Şimdi de çalan sanatçılar, seyirciler ile sahne arasındaki aynı orkestra boşluğunda toplanıyorlar. Onların bu toplu takımına o sebeple orkestra denilir (1961: 191). Orkestra geleneğinin tarihte dans ve tiyatro ile ilişkili olduğu bu tanımlarda anlaşılmalıdır.

Müzik tarihinin bu önemli konusuyla ilgili bilgilere Ortaçağ’ın sonlarına dek yeterli bilgi edinilemiyor olmakla beraber, İsa’dan çok önce bazı uygarlıklarda bazı orkestraların var olduğuna dair kanıtlar bulunmaktadır. Söz konusu belgelerin en eskilerinden biri, Asur’lulardan kalma bir duvar kabartmasıdır. Kabartmanın üzerinde on kadar müzikçinin kaval ve eski tür harp çaldıkları görülür (Erol, 2001: 83). Türk müzik kültür tarihinde de bir müzik topluluğu olarak orkestra anlamında ilk müzik toplulukları geleneksel mehter takımlarının ilk proto tiplerine kadar dayanmaktadır. Bugünkü mehter topluluklarının ilk atası sayılan “tuğ” takımları Türk kültüründe orkestranın yerini tutan bando toplulukları gibi ilk müzik topluluğu olarak kabul edildiği akademik çalışmalarda ileri sürülmektedir. Bu müzik toplulukları geleneği nevbethane, tabihane, nakkarehane gibi isimlerle Türk devletleri geleneği içerisinde son olarak Osmanlılarda da yeniçeri bandosu olan mehterhane ile varlığını devam ettirdi (Tekin, 2019, 225; Tekin, 2018, 320).

Batı müzik kültüründe ise orkestranın belli bir sanat disiplini içinde 17’nci yüzyılın ikinci yarısında operanın gelişmesiyle başladığı ve öne çıktığı belirtilmektedir. Bununla birlikte 17’nci yüzyılda, opera dışında bağımsız bir orkestra müziği de gelişmeye başlamış, tüm partitürler mükemmelleştirilmiş ve aynı yüzyıl içinde bu toplulukta kullanılmaya başlayan çalgılar çeşitlenmiştir. Değişik ses tınlarını ve etkilerini arayan Monteverdi, 17’nci yüzyılın birinci döneminde ilk defa orkestrayı opera eşliğinde kullanmıştır.(Mimaroglu, , 1995: 199). Orkestra geleneği daha sonraki dönemlerde gelişerek senfonik ve filarmoni orkestraları şeklinde günümüze kadar varlığını sürdürmüştür.

Filarmoni terimi “müzik dostluğu” anlamına gelir. Çağımızda ise filarmoni, Senfonik orkestraların müzikal programlarını uygulayan derneklere bağlı orkestralar için kullanılmakta ve bu programları

uygulayan dernekler müzik dostları derneği olarak da değerlendirilebilmektedir. Filarmoni dernekleri kendi olanakları ile orkestralarının konser programlarının gerçekleştirilmesi için kaynak yaratır. Ülkemizde de kentsel düzeyde filarmoni dernekleri ve bu derneklere bağlı filarmoni orkestraları kurulmuştur. Bu derneklerin önde gelenleri; İstanbul Filarmoni Derneği, İzmir Filarmoni Derneği, Adana Filarmoni Derneği, Bursa Filarmoni Derneği, Mersin Filarmoni Derneği, Antalya Filarmoni Derneği'dir. Son olarak Güneydoğu Anadolu Bölgesinin ilk filarmoni derneği olan Adıyaman Filarmoni Derneği ve bu derneğe bağlı Adıyaman Filarmoni Orkestrası kurulmuştur (Say, 2005: 590).

Adıyaman Filarmoni Orkestrası (AFO)

“Tarihi ve kültürel değerleriyle en eski yerleşim yerlerinden biri olan Adıyaman’da Batı tarzı bir müzik topluluğu olan filarmoni orkestrası 2012 yılında teşkil edildi. Kurulduğu günden bu yana şehir ve bölgenin sanatsal-kültürel yaşamında çok önemli bir yer edinen Adıyaman Filarmoni Orkestrası, 6 keman, 3 viyola, 2 çello, 2 yan flüt, 2 vurma çalgı olmak üzere toplamda 15 enstrüman ve takviye enstrümanlar ile konserlerini sürdürmeye çalışmaktadır. Hem yerel yönetimler hem de yurt dışındaki paydaşları tarafından desteklenerek bölgenin kültürel gelişiminde önemli bir yere sahip olan Güneydoğu’nun ilk filarmoni orkestrası olma özelliğini de taşıyan bu orkestra Türk müziğine ait eserlerin yanı sıra düzenli olarak klasik Batı müziği eserlerine de yer vererek çalışmalarına kurucu Şefi Özgür Oğuz ile devam etmektedir.

“2012 yılı yaz sonu artık burada bir şeyler olmalı dedim kendi kendime ve bir süredir üzerinde çalıştığım kitabı rafa kaldırıp (belki yazmaya çalışırken sessizliğin içinde bolca düşünmüştüm) Adıyaman Filarmoni Orkestrası’nı ve aynı zamanda Polifonik Korolar Derneği’ni kurma fikriyle masayı terk ettim; aslında bir sanat okulu kurma fikriydi ilk aklımı karıştıran fakat bürokrasisinin fazla oluşu beni daha az bürokrasi ile uğraşacağım ve fakat sahada daha aktif çalışabileceğim bu oluşuma yöneltti. Binamıza orkestra tabelasının ilk asıldığı zamanları hatırlıyorum, gelip geçerken çok kişi sormuştu düğüne ne kadara gelirsiniz diye ne tür bir orkestra olduğumuzu anlatmak elbette yıllarımızı aldı veya ne tür sanatsal çalışmalarını yaptığımız neleri görev edindiğimiz vb. yılmadan anlattık, gösterdik, uyguladık, uygulattık. Tüm bunlar büyük bir eğitim seferberliğinin faaliyetleriydi aslında filarmoni kelimesinin nasıl söylendiğinden

tutun da ne manaya geldiğine kadar, bu işin gönüllümü gönülsüz mü yapıldığına kadar ve hatta klasik müzik konseri afişinde kim nerde olur, sahneye kim hangi sıraya ve önceliğe göre çıkar, hangi alkış neyi ifade eder, nasıl konser dinlenir, eserin neresinde alkışlanır tüm bunlar bizim sabırla anlatıp-gösterip-uygulamayla bütünleştirdiğimiz ve insanların zihninde anlamlı hale gelmesini sağladığımız süreçler oldu. Bugün buradaki seyirci büyük bir sessizlik içerisinde eserleri baştan sona dinliyor, eserin bittiğini takip ettiği sanatçının beden dilinden anlıyor. Kurulmamızın üzerinden geçen 7 yılın sonunda dünyaca ünlü sanatçıları sahnelerinde kendi orkestraları ile gören yöre halkı ayakta alkışlıyor, sanatçısını öyle hemen kulise yollamıyor. Tabii bu günlere gelinceye kadar pek çok önyargıları da eritmek durumunda kaldık, devlet tiyatrolarının bir etkinlik kapsamında getirtilmesini istemişlerdi bir gün benden, Kültür Bakanlığını aradım görevli yetkili kişi Adıyaman'a oyun falan yok göndermem dedi, neden dediğimde bilmem kaç sene önce gönderdikleri 50 kişilik oyuna sadece 12 kişinin izleyici olarak geldiğini söyledi, bende bu durumlar bizden önceydi şimdi biz buna müsaade etmeyiz dedim, siz yazınızı yazın değerlendiririm dedi. Yazımız yazıldı oyun geldi sonra bir daha bir daha ve şimdi Adıyaman turne programına alındı, düzenli olarak devlet tiyatroları geliyor, salon izdiham yer yok. Demekti sanatı verirsen insanlar hayır demeyecek bu güzellik karşısında. Devlet opera ve balesi gelecek biletlerini satıyorum, herkeste ön yargı operamı? bağıracaklar şimdi falan, tek tek oyunun ne olduğunu anlattığımı hatırlıyorum; salon doluydu ve finalde seyirci ayakta alkışladı, tekrar ne zaman gelir opera dedi insanlar” (Kişisel Görüşme, Oğuz 2019).

Özellikle Adıyaman ve çevre illerin büyük ilgi gösterdiği filarmoni orkestrası, yurt içinden ve yurt dışından ünlü solistleri Adıyamanlı sanatseverler ile buluşturmuş ve bugüne kadar pek çok yerli ve yabancı sanatçılar ile birlikte konserler vermiştir. Bugüne kadar katılan orkestranın solistler ile birlikte yer aldığı repertuar; Vincenzo Cipriani, Mozart 495 nolu Korno Konçertosu, Mozart 414 La Majör Piyano Konçertosu, Mozart 21 Nolu Piyano Konçertosu, Mendelssohn Double concerto, Vivaldi La Minör Çello concerto),

“Birbirinden başarılı, kanıksanmış sanatçının gelmek için güven duyduğu gelince kendini evinde hissettiği, ailesinin yanındaymış gibi hissettiği, seyircisinin de sanatçısını benimsediği, uğruna methiyeler dizdiği kısacası sahne ve koltuklar arasında ortak bir sinerjinin yaratıldığı bir sahnemiz var Adıyaman Filarmoni kanatları altındayken” (Kişisel Görüşme, Oğuz 2019).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Güneydoğunun ilk filarmoni orkestrası olma özelliği taşıyan Adıyaman Filarmoni Orkestrası hakkında bilgi vermek; kent insanının, orkestranın verdiği konserlerin kentlin kültürel ve sosyal yaşamı üzerindeki etkileri hakkında düşüncelerini belirlemektir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, 5. Adıyaman Uluslararası Müzik Festivali programı içerisinde yer alan faaliyet ve etkinliklere katılım sağlayan kişilerle yüz yüze görüşmeler sonucunda elde edilen bilgilerle yapılmıştır. Ayrıca Adıyaman Filarmoni Derneği yönetim kurulu üyesi olan kişilerle de yazılı değerlendirmeler yapılmıştır. Adıyaman Filarmoni Orkestrası hakkında hem katılımcılarla ve hem de yöneticilerle yarı yapılandırılmış görüşme formu tekniği kullanılarak yapılan nitel bir çalışmadır. Sonuçlar değerlendirilirken bu çalışmada veriler analiz edilirken ankete katılan katılımcılara çapraz sorular sorularak filarmoni orkestrasının kentte oluşturduğu etki insanların katılım düzeylerine göre değerlendirilmeye alınmıştır. Microsoft Office Excel ortamında Pivot Tablo kullanılarak çapraz değerlendirmeler yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Adıyaman Filarmoni Orkestrası'nın (AFO) şehir yaşamına etkileri farklı noktalarda analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu etkiler başlıca şehir sanat yaşamına, şehre ekonomik katkıya ve sosyal hayata etkileri noktasındadır. Bu amaçla AFO'dan beklentiler ve gerçekleşen hedefler belirtilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Adıyaman Filarmoni Orkestrası'nın karşılaştığı zorluklar da açıklanmıştır.

Tablo 1. AFO Çocuklara Yönelik Faaliyetleri Hakkındaki Görüşler (%)

Çocuklara Yönelik Faaliyet					
Çocuk Katılımı		Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
	Var	28,85	30,77	3,85	63,47
	Yok	21,21	11,54	1,92	34,61
	Kararsız	1,92			1,92

Öncelikle AFO'nun çocuklara yönelik faaliyetleri değerlendirilmiştir. Bu amaçla katılımcılara iki soru farklı yöneltilmiş ve bu sorulardan elde edilen sonuçlar Tablo 1'de yüzde oran olarak verilmiştir. Sorulardan ilki katılımcılara Filarmoni Orkestrasına çocuk katılımı sağlama konusunda doğrudan bilgi edinilmiştir. İkinci soru ise AFO'nun çocuklara yönelik faaliyetlerinin yeterliliği hakkında görüş olma noktasındadır. Katılımcıların % 63,46'sı çocuk katılımı sağlamaktadır. Ancak bu katılımcıların önemli bir kısmı yani tüm katılımcıların %30,77'si AFO'nun çocuklara yönelik faaliyetlerinin olmadığını dile getirmektedir. Bu tablo genel değerlendirildiğinde bölgeden AFO'dan çocuklara yönelik bir beklenti vardır, fakat bu beklentiye cevap verildiğinde yönelik katılımcıların ancak yaklaşık % 50'si olumlu olduğunu bildirilmektedir. Bu bağlamda AFO çocuklara yönelik faaliyetlerini artırması, çeşitlendirilmesi gerektiği söylenebilir.

Tablo 2. Katılımcılar AFO Faaliyetlerine Katılım Düzeylerine Göre Kente Ekonomik Katkı Düşünceleri (%)

Düzenli Katılım					
Ekonomik Katkı		Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
	Var	40,7	14,8	1,9	57,4
	Yok	22,2	9,3	7,4	38,9
	Kararsız		3,7		3,7

Tablo 2'de AFO Adıyaman şehrini ekonomik katkısı değerlendirilmiştir. Katılımcıların AFO faaliyetlerine düzenli katılımları göz önünde bulunarak bir değerlendirme yapılmıştır. Katılımcıların geneli değerlendirildiğinde %57,4 'ü ekonomik katkı var derken %38,9 'u ekonomik katkısının olmadığını dile getirmektedir. Bu ekonomik katkı değerlendirilmesi ankete katılımcıların AFO faaliyetlere düzenli katılımları dikkate

alındığında %40,7 si var olduğunu %22,2 si yok olduğunu belirtmiştir. Burada esas önemli olan ekonomik katkının niteliği ve boyutu önemli olduğu düşünülmektedir. Katılımcıların bu bağlamda ekonomik beklentisi farklı görüşlere neden olmaktadır. Fakat genel değerlendirmede AFO Adıyaman şehrine ekonomik katkı sağladığı açıkça görülmektedir. Bu ekonomik katkı sanatsal faaliyetlerin yanı sıra turizm gibi yan sektörler olumlu katkı yapma potansiyeline sahiptir.

Tablo 3. Katılımcıların AFO Faaliyetlerine Katılım Düzeylerine Göre Şehre Etki Düşünceleri (%)

Düzenli Katılım					
Şehre Etkisi		Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
	Var	38,30	23,40	4,26	65,96
	Yok	4,26			4,26
	Kararsız	6,38			6,38
	Kısmen	21,28	2,13		23,40

AFO Adıyaman şehrine katkısı değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede AFO faaliyetlerine düzenli katılım sağlayanların görüşleri daha önemli olacağı düşüncesiyle çapraz değerlendirme yapılmıştır. Katılımcıların % 65,96 gibi önemli bir kısmı filarmoni orkestrasının şehre olumlu katkılarında bahsetmektedir. Ayrıca şehre katkısı olmadığı yönünde görüş belirten kişi sayısı çok azdır. Diğer katılımcılar ise katkıyı kısmen bulmaktadır. Bu katkıda düzenli katılım sağlayanların beklentisinin karşılandığı söylenebilir ancak kararsız ve kısmen görüşünde olan kitlenin (6,38+21,28) beklenti içinde olduğu AFO sorumluları tarafından değerlendirilmeye alınmalıdır. Aynı şekilde olumlu görüş bildiren fakat düzenli katılım sağlamayan %23,40'lık kısım olumlu kitle içinde rasyonel bir görüş olmadığı değerlendirilmelidir.

Tablo 4. Katılımcıların AFO Faaliyetlerine Katılım Düzeylerine Orkestra Üzerindeki Yeterli Medya Aktivitesi Düşünceleri (%)

Düzenli Katılım					
Medya Aktivitesi		Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
	Var	34,55	14,55		49,09
	Yok	27,27	9,09	9,09	45,45
	Kararsız	1,82	3,64	0	5,45

Çalışmamızda ankete katılan katılımcıların filarmoni orkestrasının bu yapılan faaliyetlerinin medyada karşılığı var mı yok mu düşüncesine katılıp katılmadıkları sorulmuştur. AFO medyadaki kullanımı değerlendirilmiştir. AFO bu yapılan faaliyetlerinin medyada karşılığı var mı yok mu? Sorusuna düzenli katılım sağlayan %49,09 ‘u medyada bu faaliyetle ilgili bilgi görebiliyorlar, %27,27’si ise yok diyerek medyada bulamadıklarını belirtmişlerdir. Filarmoni orkestrasının medyada yer alışı şekli ve orkestraya olan katkı değerlendirilmesi katılımcılarının filarmoni orkestrasına düzenli katılımları dikkate alındığında 1,82’si kısmen bilgisi olduğunu belirtmiştir. Burada filarmoni orkestrasının yeteri kadar medyada yer almadığı fakat medyanın filarmoni orkestrasının nitelik ve bölümünü oluşturarak yer alması gerektiği düşünülmektedir

Tablo 5 Katılımcıların AFO Faaliyetlerine Katılım Düzeylerine Türk Besteci Beklentileri (%)

Düzenli Katılım					
Türk Besteci Beklentisi		Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
	Var	58,18	27,27	9,09	94,55
	Yok	5,45			5,45

Filarmoni orkestrasının repertuarının Türk bestecilerinden oluşturulması konser katılımının artabileceği amacıyla katılımcılara soru yönelttiğinde Tablo 5’deki sonuç elde edilmiştir. Orkestra repertuarının Türk Bestecilerinden oluşturulması konser katılımının artmasını sağlaması konusunda %94,55’i olumlu görüş belirtirken düzenli katılmayan dinleyicilerinde olumlu düşüncesi içinde olduğu saptanmıştır. Bu tablo genel değerlendirildiğinde filarmoni orkestrası

konserlerine düzenli olarak katılmayan %5,45'i ise Türk bestecilerinden oluşturulan repertuarın orkestra konser katılımının artmasına bir katkısı olmayacağı düşüncesine sahiptir. Bu bağlamda Adıyaman kentinde yaşayan sanatseverlerin filarmoni orkestrasının repertuarının Türk Bestecilerinden oluşması beklentisi için de olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Katılımcıların AFO Faaliyetlerine Katılım Düzeylerine Göre Yeni Besteci Beklentileri (%)

Düzenli Katılım					
Yeni Sanatçı Beklentisi		Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
	Var	50,00	25,00	4,17	79,17
	Yok	12,50	2,08	2,08	16,67
	Kararsız	2,08	0,00	2,08	4,16

Daha önce kente gelmeyip orkestraya eşlik etmek amacıyla gelen solist, orkestra sanatçılarının ve etnik müzik gruplarının kent kültürüne katkısı olacağı düşüncesiyle beklentiler vardır. Tablo 6 değerlendirildiğinde bu beklenti açıkça görülmektedir. Bu beklenti yaklaşık % 80 civarındadır.

Tablo 7. Katılımcıların Yeni Sanatçı ve Buna Bağlı Beklenen Ekonomik Katkı Düşünceleri (%)

Sanatçılardan Ekonomik Katkı Beklentisi					
Sanatçıların Ekonomik Katkısı		Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
	Var	42,59	9,26	1,85	57,41
	Yok	24,07	5,56	1,85	38,89
	Kararsız	1,85	0,00	0,00	3,70

Yenilik beklentisi olanların bu beklentilerinin şehre kültürel katkı sağlayacağı ve diğer bir tabloda analiz edilmiştir (Tablo 7). Çünkü yeni sanatçı beklentisi olanlar doğala olarak ekonomik etkinin artacağını düşünmeleri beklenmektedir. Bu doğrultuda tabloda kente gelen yeni sanatçıların ekonomik katkısı olacağı yönündeki beklenti % 42.59 iken bu beklentilerinden ekonomik katkı amaçlamayan

katılımcıların oranı azımsanamayacak %24.07'lik bir orandır. Bu sonuç beklentinin ekonomik boyuttan ziyade kültürel ve sanatsal ağırlıklı olduğu yönündedir.

Tablo 8. AFO'ya Davet Edilen Sanatçı Konserlerine Katılım Oranları

Düzenli Katılım				
	Var	Yok	Kısmen	Toplam
Hiçbiri	5,45	5,45		9,09
Konser 1	14,55	10,91	1,82	25,45
Konser 2	36,36	5,45		40,00
Konser 3	12,73	5,45	7,27	23,64
Toplam	69,09	27,26	9,09	

AFO'nun hangi konserine gittiniz? Sorusuna katılımcılardan elde edilen görüşler Tablo 8'de verilmiştir. Bu soru diğer sorulardan farklı olarak Evet, hayır ve kısmen yerine sanatçı isimleri ve katılım göstermediğini belirten farklı cevaplama sistemiyle yöneltilmiştir. Güneydoğunun ilk filarmoni orkestrasına solist olarak gelen sanatçılarımızın piyanolarına orkestra eşlik ederken, korolar şenliğinde ise kentte yaşayan ve kent dışında yaşayan sanatseverlerin çocuk şarkıları, halk müziği ve popüler müzik ile bu şenliğe katılım sağladıklarına dair veriler elde edilmiştir. Burada büyük çoğunluğun Konser 2 konserine katılımın daha fazla sağlandığı, daha sonra Konser 1 ve Korolar Şenliğine katılımın sağlandığı cevaplarına ulaşılmıştır. Katılımcıların yaklaşık % 40'ı, Konser 2'nin solist olduğu orkestra konserine gitmeyi tercih etmiştir. Buna göre Konser 2 olarak kodlanan program en yoğun ilgi gören programdır. Konser 1'de ise çoğunlukla ikinci sırayı almaktadır. Aşağıda verilen tabloda her anket çalışmasında olduğu gibi sağlıklı cevap vermeyen katılımcılar söz konusudur. Hiç bir AFO konserine katılmadığı halde düzenli katıldığını beyan eden kişiler olabilmektedir. Bu bağlamda bu tablo genel değerlendirmede göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 9. Katılımcıların Yeni Besteci Beklentileri ve Buna Bağlı Beklenen Ekonomik Katkı Düşünceleri (%)

Düzenli Katılım					
		Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
Destek	Var	16,36	9,09	3,64	29,09
	Yok	38,18	10,91	5,45	54,55
	Kararsız	7,27	7,27		14,55
	Kısmen	1,82			1,82

AFO yetkililerden destek alıp almadığını öğrenmek amacıyla katılımcılara bu yönde soru yönelttiğinde Tablo 9'daki sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlarda diğer tablolarda olduğu gibi katılımcıların düzenlilik durumları esas alınmıştır. Toplamda %54,55'lik katılımcı ekonomik destek yetersizliğinden bahsetmektedir. Bu deneklerin önemli bir kısmının (%38,18) düzenli katılımcı olması ekonomik yetersizliği ortaya koymaktadır. Ayrıca diğer geriye kalan katılımcıların içinde kısmen ve kararsız olan kitle mevcuttur. Bu bağlamda AFO' ekonomik desteğe ihtiyacı katılımcılar tarafından kabullenilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma sonucunda ankete katılım sağlayan katılımcıların büyük çoğunluğunun AFO konserlerine kendilerinin ve çocukların düzenli katılımın sağlandığını saptanmıştır. AFO çocuklara yönelik sanatsal faaliyetleri artırarak genişletmesi yönünde beklentiler vardır. Bununla birlikte AFO, yerel ve ulusal basın ve medyada yeterince destek alamadığı görülmüş, bu nedenle pek çok kişinin AFO'nun faaliyetleri hakkında haberdar olmadığı gözlemlenmiştir.

Genel olarak orkestraların repertuarlarının sadece Batı müziği repertuarından oluşturulmaması, bu repertuar ile birlikte halkın Türk müziği repertuarına da yer verilmesi beklentisi içinde olduğu saptanmıştır. Ayrıca, katılımcılar daha önce kente gelmeyip orkestraya eşlik etmek amacıyla gelen solist, orkestra sanatçılarının ve etnik müzik gruplarının kent kültürüne zenginlik kattığı düşüncesine sahiptirler. Daha önce kente gelmeyip orkestrada solist olarak çalmaya gelen misafirlerin ise ekonomik olarak kente ekonomik katkıları olduğu görüşü yoğun olmakla birlikte kültürel ve sanatsal bir beklenti katılımcılar arasında yaygındır.

AFO'nun düzenlemiş olduğu konserler; Konser 1, Konser 2 ve Konser 3 şeklinde 3 bölümde incelenmiştir. Konser faaliyetlerinden Konser 2 en çok katılımın sağlandığı, bu orkestranın yetkililer tarafından daha fazla desteklenmeye ihtiyacı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu Adıyaman ilinin sanatsal anlamda yeterli alt yapısının olmadığı, bu yüzden orkestranın ekonomik yetersizlik içinde olduğu görüşündedir. Devletin sağladığı desteklerde öncelikli bölgeler içerisinde Adıyaman ili yer alsa da, yörede ve ya büyük şehirlerde yaşamını sürdüren Adıyamanlı iş insanlarının ekonomik ve manevi olarak destek vermesi Adıyaman Filarmoni Orkestrası'nın sahiplenilmesi açısından pozitif bir algı yaratacaktır.

Öncelikle Adıyamanlı destekçilerin ve iş insanlarının cesaretlendirilerek, ilde kurulan bu orkestraya ve sanatsal faaliyetlere gerekli imkânların sağlanması, Adıyaman iline sosyal, sanatsal ve kültürel açıdan olumlu etki yapacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Doğan, M. S. (2004). "Türk Halk Müziği Derleme Çalışmalarında Adıyaman Yöresi." Folklor/Edebiyat
- Eroğlu, T. (2017). *Türk Halk Müziğinin Türkiye'deki Coğrafi Bölgelere Göre Temel Özellikleri Bakımından İncelenmesi*. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 5, Sayı: 41, Mart 2017, s. 513-527
- Erol, L. (2001). *Neden Klasik Müzik*, Ankara: Yurt Renkleri.
- Gazimihal, M. R. (1961), *Musiki Sözlüğü*, MEB, İstanbul
- Kaplan, A. (2005). *Kültürel Müzikoloji* İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Karkın, A, M ve Doğan, M, S. (2016). *Adıyaman Yöresi Türkülerinin Müzikal Analizleri Üzerine Bir Araştırma*, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.
- Karkın, A, M ve Karaburun, D. (2012), *Malatya Yöresi Müziklerinin Kültürel Kimliği*, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, 29, ISSN: 1300-9206, 1-19.
- Mimaroglu, İ. (1995). *Müzik Tarihi*, Varlık Yayınları, İstanbul, s.199

- Özkapı, H, C. (2010). *Dinleyicilerin Senfoni Orkestraları Hakkındaki Görüşlerinin Ve Beklentilerinin İncelenmesi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Say, A. (2005). *Filarmoni*, Müzik Ansiklopedisi, Ankara: Cilt I, s.590,
- Tekin, E. (2018), *Yirminci Yüzyılda Kültürel Bellek ve geleneğin yeniden İhyası Bağlamında Mehterhane-i Hakani*, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:17 Sayı:65, s. (317-336)
- Tekin, E. (2019), *Modern Türk askeri Bandoculuğunun Son Kuşak Bestecilerinden Halil Çolakoğlu*, Müzik Kültürüne Dair Çeşitli Görüşler (editör: Haluk Yücel, Serda Türkel Oter), Eğitim Yayınevi, Konya
- Türkmen, U. (2006). *Mesleki Müzik Okullarındaki Orkestra Derslerinde Orkestra Düzenlemeleri Yapılmış Halk Ezgilerinin Kullanılabilirliğine Yönelik Öğretmen ve Öğrenci Tutumları*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 372-400.